

ANLEDNING TILL UNDERSÖKNINGEN

Källarbrand i villa orsakad av uppsugen aska med grovdammsugare.

UNDERSÖKNINGEN UTFÖRD AV

Hasse Wikberg, räddningstjänsten.

OBJEKTET

Villan är ursprungligen byggd år 1900, men nu under renovering. Byggt av timmer, uppförd i två plan med källare ovan mark och vidbyggt garage. Källaren är en öppen lokal under hela huset, vari värmepannan är placerad. Separat pannrum saknas. För ett par år sedan installerades pelletsanläggning/-brännare till värmepannan.

Från källaren leder trappan upp till mellanvåningen, avskild med dörr mot trapphuset. Därifrån leder trappan vidare upp till övervåningen. Villan bebos av en familj med två vuxna och två barn (2 och 5 år). Samtliga sovrum är belägna på övervåningen. Byggnaden saknar helt brandcellsskiljande byggnadskonstruktioner. Hela byggnaden betraktas som en gemensam brandcell.

Brandskyddstekniska installationer i övrigt utgörs av väggfast stege som alternativ utrymningsväg via fönster från övervåning. Brandvarnare monterad på vägg, allra överst i källartrapphuset. På mellanvåningen finns två stycken brandvarnare, en liggande på hylla omedelbart intill källardörren och en liggande uppe på ett skåp i köket. I trapphuset, på översta planet, sitter ytterligare en väggmonterad brandvarnare. Två stycken handbrandsläckare finns, båda placerade i källaren. En 2 kg pulversläckare satt monterad vid källartrappan. En skumsläckare stod på golvet i källaren.

HÄNDELSEN

Mannen hade på kvällen, någon timma efter eldning, med dammsugare kopplad via föravskiljar-tillsats av märke X (identifierat märke), dammsugit aska ur pannan. Han ser en del gnistor och känner sig inte trygg med att förvara dammsugaren inne i källaren. Dammsugare med behållare ställs på gården, strax utanför källardörren. Familjen går till sängs och strax före kl 01 vaknar kvinnan av att något piper med ojämn intervall. Hon står upp och går ner för trappan, "kan det vara brandvarnaren"? Den piper ännu ej sammanhängande.

När hon öppnar dörren till källaren slår röken emot henne. "Det måste vara från pannan", tror hon. Hon tar sig ner för trappan och slår av strömbrytaren till pannan. Därefter, hållande för näsan och hukad under röken, tar hon sig fram till ytterdörren för att öppna och vädra. När hon närmar sig dörren ser hon att det är i dörren det brinner. Hon tar sig tillbaks till trappan där hon vet att en släckare hänger. Hon ropar till sin man genom trapphuset. Utlöser släckaren och försöker släcka, men konstaterar att det måste släckas från utsidan. Andra dörrhalvan i dubbeldörren öppnas, men när hon skall släcka är släckaren tömd. Hon går återigen in i källaren, ropar på nytt på sin man och larmar därefter räddningstjänsten via 112 (kl är 01.01.55). Mannen vaknar och kommer ner, han vet var skumsläckaren står. Med hjälp av denna kan branden i såväl dörren som dammsugaren släckas. Dammsugaren hade i stor sett redan brunnit ut. Med hjälp av en skyffel lyfter han av dörren och spolslangen från garaget dras ut för eftersläckning.

Trots att både brandvarnaren på väggen i källartrapphuset och brandvarnaren på hyllan utanför källardörren tjuer vaknar inte barnen. Men branden är släckt, vilket också meddelas SOS-centralen och uttryckande styrkor. Vid räddningstjänstens framkomst kan bara konstateras att branden är släckt och allt är under kontroll. Källare och mellanvåning vädras ur under natten.

UNDERSÖKNINGEN

Brandskadorna begränsar sig till en dörr som i nedre delen är genombrunnen, brandskador i dörrkarm, en uppbrunnen dammsugare på gården strax utanför källardörren, slangen till och i avskiljar-behållaren är likaså bortbrunnen. Dammsugaren har under branden varit placerad en dryg halvmeter utanför källardörren.

På avskiljar-behållarens utsida står att läsa, SUGER ASKA, med stor och rejäl text. Uppe på locket finns en påklikt information med betydligt mindre text: VIKTIGT – sug inte upp aska eller annat bränt material innan det kallnat.

Gnistor upptäcktes i samband med att askan sögs upp, enligt husägaren. Detta medförde att dammsugaren placerades på utsidan, för säkerhets skull. Man har tidigare ofta använt dammsugaren, just till att rengöra pannan.

Brandvarnarna i huset var av typen joniserande standardbrandvarnare. Ej sammankopplade.

Endast kvinnan vaknade av ljudet från brandvarnarna. Mannen vaknade av kvinnans rop och kanske av att nu också den brandvarnare som ligger på hyllan utanför dörren till källartrappan, gått i larm. Barnen sov under hela förloppet. Både mannen och kvinnan har fått brandskyddsutbildning genom sitt arbete.

SLUTSATS

Den, ur pelletspannan, uppsugna askan har innehållit glödande rester som antänt dammsugaren. Branden i dammsugaren har strålat mot och antänt källardörren. Röken från branden utlöste larm från den väggmonterade brandvarnaren i källartrappan. Kvinnan vaknade redan på de första "hickande" ljuden från brandvarnaren. Att kvinnan över huvud taget vaknade av pipet från brandvarnaren, i källartrapphuset, beror troligtvis på att trapphuset går genom samtliga våningar och är en gammal och otät konstruktion. Vid en källarbrand utgör denna trappkonstruktion ett omedelbart hot mot de sovande på översta våningen. Brandvarnaren räddade i det här fallet den sovande familjen.

ERFARENHETER

I sin marknadsföring utges föravskiljar-utrustningen som lämplig för att suga upp aska. Genom texten på behållaren och genom TV-reklam får man den uppfattningen. Den lilla varningstexten på behållarens lock blir något otydlig i sammanhanget. För när har askan kallnat? Den kan se kall ut på ytan, men vi vet att även veckogammal aska kan innehålla glöd. Att ta hand om aska på det här sättet är klart olämpligt.

Byggnader i flera plan bör vara utrustade med sammankopplade brandvarnare för tidig varning vid brand. Handbrandsläckare bör vara monterade på vägg bl a för att man alltid skall veta var de finns.

Ombyggnader och renoveringar av gamla byggnader kräver inget nytt bygglov och därmed finns risk att gamla brister i det byggnadstekniska brandskyddet inte rättas till. Ex. inget separat och avskilt pannrum, samma brandcell i tre plan, otät trappkonstruktion som snabbt sprider rök och brand genom våningsplanen o s v. Ingen myndighet ställer heller krav på väggfast stege som alternativ utrymningsväg från övervåningen; trots tre våningar ovan mark. (Fanns dock i det här fallet). Med anledning härav bör vi fundera över hur vi skall nå allmänhet med information, eller få människor att söka information om brandskyddet.